

Aknay Tibor

A sótartó

A cipésműhely lejárata közel volt a ház sarkához. Mellékutcára nyíló vaskeretes ablakai alig nyújtózkodtak följebb a járda szintjénél. Fejmagasságban zománcos tábla adta tudtul az arra járóknak, mivel foglalkozik a mester, akinek nevét egy-egy cipő sajátos idézőjele közé rakta a cégtábla hajdani készítője. A műhely a mesterral együtt már jócskán benne járt a korban, előbbi a hatvanas, utóbbi a nyolcvanas éveit taposta. A félszuterén helyiség falai az évtizedek során beléjük ivódott enyv és csiriz illatkeverékét lehelték ki magukból. Ügyfél, ha úgy tetszik kuncsaft, egyre kevesebb fordult meg a műhelyben, azok is inkább az idősebb generációból. Híjával a munkának, az öreg mester ráérősen törölgette a port az ablaksorral szemközti falon lévő polc tárgyairól. Volt ott tábori gyorsforraló, petróleumlámpa, zománcos tányerű konyhamérleg valódi sárgaréz súlyokkal, meg néhány régi újság a két háború közti időből. A legkülönösebb mégsem közülük került ki. Egy porcelán – vagy fajansz – sótartó, amelyen egy zsinóros, kékdolmányos, pödrött bajuszú katona és egy fehér ingvállas, kipirult arcú menyecske ölelte egymást. Kettejük románcát körbefogta az „Istenért, királyért, hazáért” felirat. Az öreg mester kezébe vette a sótartót, rálehel és szakasztott úgy bánt vele, mint más ember a szemüvegével szokott. Addig dörögölte egy darabka puha vászonnal, amíg tökéletesnek nem találta. Dolga végeztével visszaült a háromlábú székre. A fogai közé vett néhány apró szöveget s már a sarok- és spiccvasakat tartalmazó kartondoboz felé nyúlt, amikor a műhely ajtajával összeköttetésben levő csengő hangja váratlan látogatót jelzett. A keskeny lejárát felől hosszas árnyék vetült a helyiség belsejébe. Néhány pillanat múltán fiatal férfi állt a műhely közepén, baljában kopottas vászontáskát tartott.

– Jó napot!

– Magának is. Mivel szolgálhatok? Nagyobb munkát ne is mutasson, mert azt már nem vállalok! Öreg vagyok már, ugye megérti?

– Persze. De sajnálom, mert fontos lett volna. Legalább nézze meg, esetleg adjon tanácsot, mihez kezdjek vele.

– Nem bánom. Mit hozott?

– A nagyapámé volt. Nemrég találtam a padláson. Nem sok minden maradt tőle, azért kellene.

– Ideadná, hogy megnézhessem? Beszélgetni ráérünk utána is.

A fiatalember egy csomagolópapírba tekert szabálytalan alakú tárgyat vett elő a vászontáskából. Lerakta a térdmagasságú asztalra, majd szétnyitotta a papírt. Egy pár töredezett bőrű, kopott katonabakancs volt a csomagban. Az öreg suszter egy rövidke ideig szótlánul nézte, aztán fölvette, megtapogatta.

– Melyik ezredben szolgált a kedves nagyapja?
– Nem tudom, csak azt, hogy Galíciában harcoltak. Onnan került fogságba, a Bajkálon túlra. Négy év múlva tért haza. Apám akkor látta először életében. Szóval vállalja?

– Megpróbálhatom, de ne várjon csodát.

Az öreg mester felkászálódott a háromlábúról, a pár bakancsot maga elé tette a padlóra. Kihúzta magát, mint a reggeli szemlén, úgy hatvan esztendeje valamikor. Szeme fogódzót keresett az emlékek között.

A fiatalember látta mindezt, és az öreg mester tekintetét követve megpillantotta a polcon a címeres, feliratos, ölelkező páros sótartót.

– Háborús emlék?

– Annak is mondhatni.

– Nincs kedve beszélni róla? A nagyapám úgyis adósom maradt a katonatörténeteivel. Amíg kedve lett volna hozzá, én voltam éretlen hozzájuk, később pedig már nem volt, aki meséljen. Hogyan jutott hozzá? Vette vagy kapta?

– Emlék. Egy asszonytól.

A fiatalember kérdőn nézett az öregre, aki az elmúlt percekben szinte észrevétlenül bújt ki sok évtizedes „suszterbőréből”, és alakult vissza a császári és királyi gyalogezerdedben szolgáló, sarzsi nélküli bakává.

– Akkor is ilyen idő járta. Arra emlékszem, ahogyan a hazafelé tartó vonat zötykölt minket, akik a vagon padlózatán sorban lerakott szalmazsákokon feküdtünk. Valamennyien sebesültek, maródiak. Kinek a fél lába hiányzott, ki a látását veszítette el. Olyan is akadt, aki az emlékeit.

– Kitalálom. A harmadik fajtához tartozott.

– Ráhibázott. De folytatom.

Az öreg a műhely sarkából előhúzott székre mutatva helyet kínálta a látogatót.

– A vonat csak ment velünk, egyre csak ment. Hány napig, hétig nem tudom. Szibéria még ma is messze van, akkor meg... Hogy a többieknek hogyan telt az idő, arról nem volt tudomásom. Magamról se nagyon. Egyszer a láb gyötört, másszor a hideg rázott. Leginkább a kettő egyszerre. A doktorok két krajcárt nem adtak volna az életemért.

*

A szerelvény egyszerre csak megállt. Közel s távol csak a sötétség. A vagonajtókat elhúzták, a párás decemberi hajnal beköszönt a szalmazsákok népéhez. Valakik lámpást tartottak. A betegeket, sebesülteket leszedték a vonatról. Névsorolvasás. A halottak maradtak.

Az embereket szekerekre rakták, és megindultak a közeli falvak felé. A kerekek alól kiporzott a friss hó. Néhányan jajgattak, a többieknek csak nyöszörögni vagy ahhoz sem volt ereje. A katona nagyon fázott, pedig két pokróccal takarták be.

Egy ember nevét kérdezte, de csak a fejét ingatta. Nem értette, mit akar. A papírai elvesztek útközben. Nem volt nála semmi hivatalos irat, csak egy boríték, benne levéllel a zubbonya belső zsebében. A címzés alapján értesítették az asszonyt, aki – talán maga sem tudta miért – urának vélte az eszméletlen férfit. Így került hozzá a csontig soványodott, prófétaszakállas, elvakart kelésekkel borított katona. Ő meg arra gondolt, hol lehet az embere, ha egyáltalán van még valahol. Az a levél még bizonyosan tőle van, ismerős a keze vonása. Csak amit írt, nyugtalanította:

„Egyetlenem!

Ne aggódjatok értem, hogy nem a tábori postán érkezik Hozzátok a levelem. A bajtársammal küldöm, aki szerencsésebb nálam. Kicszerélték egy orosz fogolyra, így két családban örülhetnek egyszerre. Vigyázz a kislányunkra és mesélj neki rólam, az sem baj, ha nem mind igaz, csak mesélj. Én naponta beszélgetek veletek. Általában némán, de ha nem lát senki, akkor bizony hangosan is – és olyankor magam elé képzelek, érzem az illatodat és hallom, amit ki sem mondtál még. Szeretlek.”

A levél alján az aláírás: János. Az asszonynak baljós érzései támadtak. Ha eddig minden levele alá Jani volt írva, akkor miért a János? De ezt a katonát, akit neki hoztak, hiába kérdezi. Ezt még a halál ringatja, csak el ne altassa végleg, mert akkor hiába mondta a hivatalos embernek, hogy ráismert az urára. Itt marad tudatlanul.

Ezért az asszony ápolta a katonát. Mosdatta, kenegette a sebeit, etette, itatta. Mintha nem idegen, hanem sajátja lett volna. A hazatért fogoly lassan erőre kapott. Egy késő tavaszi napon fésűt, ollót és borotvát kért az asszonytól, rendbe hozta magát.

Vacsoránál az asszony megkérdezte:

- Olvasta maga azt a levelet, ami hozzám vezetete?
- Igen, olvastam. Megmutatta, mielőtt lezárta volna a borítékot.
- Akkor azt is tudja, miért írta másképpen alá a nevét, mint a többi postáján.

Azokon Jani, ezen az egyen János.

– Tudom. Amikor utoljára láttam, nagyon gyöngye volt már, szinte egész nap vért köhögött. Szólni is alig bírt. Azt mondta, ahová készül, ott csak komoly embereket fogadnak. Hát ezért.

Az asszony kezét a férfiera tette, akit idegenek előtt a sajátjának vallott, hogy megbizonyosodjék az igazságról. Most, hogy megtudta, elsirathatta volna az urát, de már nem volt könnye hozzá.

– Velünk marad?

A katona bólintott. Nem ismert mást a világból, csak az asszonyt és a kislányát. Aki azelőtt volt, arra nem emlékezett. Megtanulta a halott bajtárs életét, felvette szokásait, egyre inkább kezdett hasonlítani rá. Végül ő maga is elhitte, hogy az, akinek hiszi a világ.

*

Az öreg suszter elhallgatott. A műhely csendjében szinte hallani lehetett az angyalok szárnycsapásait. A fiatalabb szólalt meg először.

– Mi lett velük? Együtt maradtak? Visszatértek az emlékei?

– Elvitte őket a járvány. Előbb a kislányt, utána nem sokkal az anyját. Vége lett a közös életünknek. Eladtam a házat, beköltöztem a városba. Semmit sem hoztam magammal, csak a sőtartót. Az mindig ott volt az asztalon. Ő az én ételemet sózta, én az övét. Ahányszor csak kézbe veszem, őt látom. A múltam visszatért, de már nem találtunk egymásra.

– Köszönöm, hogy elmondta. Mikor jöhetnek a bakancsért?

– Egy hét múlva.

A kis csengő az ajtó csukódását jelezte. Az öreg mester ráhúzta a kaptafára az egyik bakancsot.

Sorslétra

Farkas Gábor

Anya szekrénye

Anya tegnap keresett egy göncöt.
Nem tudom mi az,
de anya sehol sem találta, hiába kereste.
Biztos nem látta a sok ruhától
a szekrényében.
Apa is segített neki:
azt mondta anyának,
dobja ki a régi ruháit,
amiket már régóta nem hord,
és akkor biztosan meglesz az a gönc.

Nekem nem mond ilyet apa,
pedig én sem hordom
a nagygallérú fehér ingemet.
Évnyitó óta fel sem vettem.

Kedveseim

Ági néni mindig azt mondja:
kedveseim.
Pedig nem mindenki kedves
az osztályban.
Tegnap Pisti sem volt az.
Elvette a rádiomat, és eldobta.
Jelentkeztem, és megmondtam
Ági néninek.
Kedveseim, nem az óvodában vagyunk –
válaszolt Ági néni.

Én tudom, hogy ez iskola,
és nem óvoda.
De Pisti akkor is eldobta a rádiomat,
és ő egyáltalán nem is kedves.

Bárány László

Barátok

Julianus barátnak két keleti útja között, 1237 baljós tavaszán Béla király és Gergely pápa előtt is be kellett számolnia a baskiriai magyarok fölkutatására indított domonkos expedícióról, a mind fenyegetőbb tatárveszélyről.

A fráter az esztergomi kihallgatás után, ha faggatták, ennyit mondott:

– Szokatlan hadakat láttam Magna Hungariában. – Hallgatott róla, hogy a horda közeledik.

Pestről Rómába menet Julianus és kísérői rövid pihenőt tartottak székesfehérvári rendházukban, majd a veszprémi püspöki székhelyen. A Bakony erdein át haladtak. A vidék a barátot eddig a hajdan itt remeteskedő Gellért magányos írói munkásságára emlékeztette, most azonban a szent püspök pogányoktól elszenvedett vértanúhalálát idézte föl. – Boldog rév – sóhajtott az önfeláldozás gondolatában élő szerzetes.

Vas vármegye, a szemenyei ferences monostor felé igyekeztek, hogy onnan forduljanak déli irányba, a Tenger mellékhöz. Nem kis kerülőt tettek így, de a Domonkos-rend kolostorai, amelyekben a barát otthonos volt, még távolabb estek innen. Azt remélte, hogy ügyesen él majd a bolognai egyetemen tanult retorikai ismereteivel, s a szemenyei gvardiánban, András fráterben sikerül elaltatnia a gyanút, hogy ő is annyira bizalmatlan és lekezelő volna a jámbor franciskánusokkal, mint a többi dominikánus, s akkor talán a fogadajsten sem lesz olyan tartózkodó, mint amilyen az adjonisten szokott lenni. Csak egyetlen éjszakára szállnak meg náluk, de azalatt is sokat megtudhat a gvardiántól a boszniai eretnekek térítéséről. Ez igen fontos lenne, mert missziót szervezett a pogány moldvai kunok közé, s Andrástól újabb érveket remélt a pápai támogatáshoz. A megerősítésért Rómában minél meggyőzőbb órációt kell tartania, mert három évtizede Ince pápa megtagadta a kunok térítéséhez való hozzájárulását még magától Domonkostól is, akit pedig azóta már szentté avattak. A kunokat igencsak kívánatos lenne a magyarok mellett tartani az utolsó órában, nehogy a mongolok szövetségeseivé legyenek.

A hegyek dombokba, a lankák artéri lapályba váltottak. Sötét volt már, amikor megérkeztek Szemenyéhez. A földbe süppedt falusi házaktól távolabb könnyen megtalálták a magában álló kolostort, noha a kicsiny bolthajtásos ablakokon alig-alig szűrődött ki a mécsesek fénye. Amikor a kapus fráter a rendfőnökhöz vezette őket, a gvardián „Testvérem az Úrban”, Julianus meg „Atyám” megszólítással üdvözölte a másikat. Mindketten törődöttnek látszottak. Julianus arcát keleti útjának megpróbáltatásai cserzették, András bőre meg akár az ablakok hártájá; ő nem az elmúlt esztendő, hanem egy élet fáradtságát viselte magán.

– Hol is találkoztunk korábban? – kérdezte tünődően az öreg.

– A veszprémi káptalanban, négy-öt éve. Mindketten tanúk voltunk egy birtokper-

ben. Az öreg király, András könnyelmű adományán kapott hajba két nemesi család, hogy melyikük kaparintja meg a balatoni révet.

– Igen, igen – derengett föl az eset András emlékezetében. – Az egyiknek az északi, a másiknak a déli parton voltak földjei. Egyaránt szentül meg voltak győződve róla, hogy csakis mellettük szólhat az igazság. Mi lett végül is az ítélet?

– Modus vivendi született: tercium datur. A révjogot a nevető harmadik kapta meg, akinek mindkét parton feküdtek birtokai – mondta a jogban járatos Julianus. – A viszálykodók azóta is acsarognak egymásra. Hangos tőlük két vármegye.

– Ebből is látható, hogy mennyivel üdvösebb szegénynek lenni. Bátor tanulhatnánk Ferenc testvértől isteni békét.

– Szép-szép, ha nincs egyebünk egy szál csuhánál és sarunál. De az emberek nagy többségét a szerzés vagy a nyughatatlanság hajtja. Magasztos célokat talán csak a szent-életűek követnek. Ha az egész királyság lelkieket szolgálna és szegény volna, akkor milyen sereget állíthatna ki a tatárok ellen? Az országok békéje nem kevésbé fontos, mint a lelkeké. Ne kárhoztassuk hát annyira a gazdagságot.

– Pedig kárhoztatnunk kell, mert ha a mongolokat is nem enne érte a fene, akkor nem volna miért tartanunk tőlük. Rabolni akarnak, nem téríteni. – A gvárdián mintha szeretett volna még mondani valamit, de tehetetlen mozdulattal leejtette karját. Inkább küldetésük céljáról kérdezte Julianust. Ő megfontoltan válaszolta:

– Aranyakat kívánunk kieszközölni a pápától a magyarok határainak megvédéséhez. Ama kárhozatos aranyakat.

András a fejét ingatta: – Úgy hírlik, hogy Gergely pápa és Fülöp császár között is küszöbön áll a háború. Mit tudsz róla? – Julianus nem szólt semmit. – Én azt hallottam, a császár egyesíteni kívánna birodalma két felét Németországtól Szicíliáig, a pápa meg továbbra is útját állja középütt. Mire eldől, hogy melyiküké lesz Európában a fő hatalom, nemigen marad azokból az aranyakból a mi országunk védelmére. A katolikus világ védelmére... – Eltöprengett azon, hogy veszekedő pásztorok között bizony jó dolga szokott lenni a farkasnak. – Vajon Béla úr nem a császár észjárását követte-e – töprengett fennhangon –, amikor benneteket a keleti magyarok fölkatatására indított? Merthogy két Magyarországot összekovácsolni, a közbülső tartományokkal együtt, nagyon hasonló elgondolás. – Hiába várta a választ, Julianus hallgatásba merült. Hát igen, hiszen követségben jár, gondolta a gvárdián. Hogy megtörje a csöndet, tudakolódott még a királyi udvar nyilvános hírei felől, de azután szeretett volna visszavonulni, mert a jövevények megzavarták esti ájtatosságát. Terelgette Julianust a zarándokház felé, ám az egyre csak marasztalta őt a refektóriumban.

Az utazók leöblítették már szerény vacsorájukat egy-egy kupa borral, András és Julianus kettesben maradt.

– Nem sokáig rabolom az idődet, hiszen holnap továbbmegyünk – nyomta vissza Julianus szelíd erőszakkal Andrást a székre. – De a bogumilokról föltétlenül szeretnék még hallani tőled. Térítettél Boszniában öt-tíz éve, ismerned kell őket.

A gvárdián nem tudta, hogy most vajon csak a fráter beszél-e hozzá vagy az inkvizíció. Nem lett volna tanácsos elzárkóznia. Bólintott, és belement a beszélgetésbe. – Mít mondhatnék róluk, amit ne tudnál? Hogy nemcsak a Jóistent hiszik, hanem a Gonosz hatalmát éppúgy tanítják? S hogy olyan titkos tudásra hivatkoznak, amely nem a nyilvánkoztatásból ered? Hogy testben lakozásukat és a halált semmibe veszik? Aligha hinném, hogy mindez új volna neked.

– Csakugyan nem ilyesmikre gondoltam. Arra vagyok kíváncsi, hogy miként tudtál szót érteni velük. Hallgattak-e rád, akik élve kerültek ki a kényszermunkából, a bányából? Ha ugyan voltak ilyenek...

A gvárdián nehezet sóhajtott. – Hát kevesen. Megszépítjük a valóságot, amikor téritésről szólunk. Alig engedtünk több időt a megtérésre, mint a vadász egy szarvasnak a menekülésre. Pedig igyekeztem mindent megtenni a meggyőzésükért. Ferenc testvér szép szóval még rablógyilkos zsiványokat is meg tudott nyerni a szeretnek. De hiába, én csak afféle botor kolduló barát vagyok, nem igazi prédikátor, mint a rendtársaid.

– Ti sem hirdettek kevesebbszer az igét, mint ahányszor mi alamizsnát gyűjtünk. És ne gondold, hogy az én testvéreim többet érnek el virágos szavakkal az eretnekek papjai ellenében. Maga Aranyszájú Szent János sem igen tudna hatni rájuk. A pogányokkal talán könnyebb a dolgunk. Ők most kerülnek Krisztus urunk büvkörébe, s elfogadják a kegyelmet. De az eretnekek úgy vélik, hogy elárulnák Jézust, ha megtagadnák hitüket. Bennünk látják a Krisztus-tagadót.

András megkönnyebbült attól, hogy a fájdalmas kérdést Julianus hozta szóba. Ő maga sohasem beszélt gyötrelmeiről, s csak az Úr a tanúja, hogy hány keserves órán foglalta imába vívódásait. Ha katona volna, s ellenséges országban sanyargatná úgy a föld népét, ahogy a bogumilokkal tették, az átélt szörnyűségek akkor sem dülhatnak föl különbül, mint így, hogy mentő szándék örve alatt pusztítottak olyanokat, akik sohasem könyörögtek irtalomért. – Jézus nevével a szájukon mentek a halálba – tette hozzá csöndesen.

– Ti, franciskánusok, igen könnyen ellágyultok – mondta epésen Julianus.
 – Te alighanem a Sátánt látod lelki szemeid előtt, amikor az eretnekekről beszélünk – emelte föl a hangját András. – De én velük szemközt mintha tükörbe néztem volna.

A domonkos barát elborzadt:

– Akkor a Gonosz téged is megkörnyékezett!

András higgadtan felelte:

– Csak a szájalom ágált bennem a tévelygésük miatt. Az elfogadást ugyan nem, de a részvétet azért még megérdemelték. Égre emelt tekintetükben nem gonoszságot, hanem a jó lelkiismeret nyugalmát láttam.

Julianus hosszan hallgatott. Félig hűvös, félig engesztelő hangon kérdezte:

– Mít számítana a személyes vélekedésük? Talán megérteném, ha a mindennapjaira gondolok. De amikor szakrális gyilkosságokra vetemedtek, ha igaz a vád, akkor

ki keltette fel a részvétedet? Megátalkodott papjaik vagy az ártatlan gyermekek és az anyjuk?

– Hogyan kérdezhetsz ilyet? – méltatlankodott a gvárdián. – Ki más, mint az áldozatok? Az ő siratásuk lebírtta bennem a bámulatot, amelyet a bogumilok állhatatossága iránt éreztem. De képtelen voltam nem tisztelni a hitben való kitartás lelki erejét, még ha eretnekek tanúsították is. Jobb lett volna, ha sosem hoz utamba a sors ilyen elszánt embereket. Bár lettek volna hitvány, gyáva kutyák, akkor könnyebb szívvel gondolnék rá, hogy milyen könnyörtelenül adtuk őket poroszlók és porkolóbak kezére!

– Éppen azért kell gyökerestül kiirtanunk a hatásukat, mert meggyőzőhetetlenek. Az erkölcsi erő a legfőbb veszélyük. A torz, de kétségtelen következetesség. Aki nem osztja a hitünket, az legyen gyarló.

– Jól hallottam: legyen?!

Julianus bólintott, majd némi gondolkodás után azt válaszolta:

– Mondjuk inkább úgy, hogy jobb, ha gyarló.

– Jobb volna?

– Igen, mert akkor kevésbé lesz ragadós a példája.

András értetlenül nézett rá:

– Hát a rosszat nem utánozzák az emberek, csak a jót?

Julianusnak már terhére volt ez a kérdés, mert olyasmiről kellett nyilatkoznia, amit még sohasem gondolt végig. Szerette volna röviden lezárni az eszmecsereét:

– A bűn napnál világosabban megmutatja mindenki gyarlóságát. Az erények viszont elleplezik, ha az igaz útról letért valaki, s ezért könnyen talál követőkre a tévúton.

Mielőtt a gvárdián bármit szólhatott volna, Julianus megkérdezte tőle, hogy tehet-e érte valamit Rómában. András először elhárította az ajánlközást. De tiltakozásának bántó élet tompítandó, mégis elfogadta a magyar rendtartomány nevében Szent Ferenc legújabb életrajzának, legteljesebb legendájának meghozatalát. S hogy ne tűnjék barátságtalannak, visszatért Julianus iménti fejtegetéséhez:

– Akkor hát melyik a fontosabb, a hit vagy az erény? Krisztus tanítása szerint nem az megy be a mennyek országába, aki mondja: Uram, Uram, hanem aki cselekszi az ő akaratát.

Julianus már túllépett e kérdéskörön. Lakonikusan csak annyit mondott:

– Egyaránt fontosak. Egyik erősíti a másikat.

Ekkor már mindketten úgy érezték, hogy a beszélgetés kimerült, s ideje nyugovóra térni. Elvonultak a cellájukba. De Julianusnak az éjféle imádság után sem jött sokáig álom a szemére. Nem a kényelmetlen dikó tette, hiszen keleti útján sokkal sanyarúbb fekhelyekhez szokott. Elméje az Andrástól hallottakat örölte.

Elfogta egy homályos, rossz érzés, amely annál is nyugtalanítóbb volt, minthogy kezdetben nem lelte az okát. Hánykolódott a szalmazsákon, reménytelen éberséggel, míg végre nevét tudta adni a lelkét bántó tüskének: szégyen. Nem volt könnyű bevallania magának az érzés okát. Nevezetesen azt a különbséget, hogy míg ő egész életét a szer-

zetnek adta, addig az eretnekek életüket áldozták hitükért. De hát jogos a kettő ilyen mérlegelése? Kevesebb volna az egész élet, mint az élet? Hiszen ő is bármikor örömmel vállalna mártíromságot Krisztusért. Kunok, tatárok is onthatják vérért. Csak az Úr a tudója, hogy meddig kerüli el kardjukat. Miért kell mégis megszegyenülnie, ha akár a legtudatlanabb bogumil áldozatkésziségre gondol?

Megvilágosodott előtte, hogy egy idő óta, bár meg nem fogalmazottan, érlelődött már sorsáról egy másik elképzelése is. Hirtelen élességgel látta magát követjárásban, amint másoktól nem várható szolgálatot tesz a keresztény világnak az egész földrész békéjét fenyegető hatalmak ellenében. Ahogy keleti útján közel jutott ahhoz, legalábbis földrajzi értelemben, hogy a tatár vezéreket rábírhassa a délnek, a moszlimok ellen fordulásra, úgy szánhat még neki fontos küldetéseket az Úr.

Egészen felzaklatta a gondolat. Elalvásának a reménye végképp odalett. Fölkelt, ki-ment a kerengőre, bámulta a kristálytisza holdfényt. Képzete szabadon szárnyalt, beleélte magát a leghálásabb szerepekbe. Talán-talán még békét is szerezhet a pápa úr és a császár között. Egyesített erejükkel nehezen dacolhatnának a tatár hordák. A sokaktól istentelen eretnekek mondott császár példás jogrendű szicíliai állama és Róma erkölcsi tekintélye közösen egy igazságos Európát teremthetne. Mindennek a végiggondolása bőségesen kárpótolta az elmaradt alvásért. Hálát adott az Úrnak, amiért megóvta attól, hogy hivalkodón bárkinek is beszéljen vértanúság iránti vágyáról. Végül is nem pusztán önzés lenne-e, ha engedne ábrándjának, egyéni üdve végett sürgetné az Úr ilyen szándékának teljesülését, és hátat fordítana diplomáciai elhivatottságának? E pillanatban maga sem tudta, hol éri majd a tatárok támadása. Magyar földön? Vagy távol a veszélytől, mondjuk Itáliában? Nincs szánalmasabb, mint ha az ember tettei alatta maradnak hangoztatott elveinek vagy fogadkozásának. Nincs szégyenletesebb.

Hajnalban ment vissza a cellába, elszenderedett. Kevés alvás után tiszta fejjel ébredt, s nehezen idézte vissza éjszakai lelkesedését. Hideg vízben megmosta arcát; a merész tervekből némi remény maradt.

Megtekintette a pihent lovakat. Útitársai is felcihelődtek. András már az udvaron várta, s kikísérte a kapuig. A búcsúintést követően még utánaszólt:

– Mégis mondd meg, tanult testvérem! Tegyük fel... ha választani kellene... mit tekintsenek fő céljuknak az emberek? Mi lesz békéjük forrásává? A hitvallás vagy az erényes élet?

Julianus, már távozóban, visszafordult. Kis szünet után felelte:

– Nem kell választ adni.

András megkísérelte eloszlatni a félreértést, ezúttal erőteljesebb hangon:

– Ha választani kellene!

Julianus bólintott, és megfontoltan ismételte:

– Mondom, nem kell választ adni.

Távolodó szavait elnyomta a lódobogás.

Sz. Balogh Szilvia

Nyugodt tekintetemben

Nyugodt tekintetemben fürödtem ma
jártál-keltél körülöttem csillagom.
Te voltál nekem, csak nekem víg napom,
s édes volt még a búcsú perce ma.

Hangod akárha fülemüleszó.
S a kakas is csendesen ült a kertben,
s igaz vigaszt leltem tekintetemben.
Ahogy oldalra pillantottál,

láttam szemedben is a boldog szikrát,
holdsugár-napsugár arany igazát.
Korán feljött ma a hold az égre.

Nyugalmat leltem a tekintetemben,
megőrzöm szerelmes szíved a hitben,
boldog vagyok igazán, most végre!

Gáspár, Menyhért és Boldizsár

Napkelet bölcsei jöttek,
csengős angyallal köszöntek.
Jézus lábánál kis kosár,
Gáspár, Menyhért és Boldizsár.

Elhozták velük mindenük,
háladalt zeng az énekük.
Velük van az ajándék már,
Gáspár, Menyhért és Boldizsár.

Mária szeme könnyezik,
szívében hála rejtezik.
József kezében egy mozsár,
Gáspár, Menyhért és Boldizsár.

Muzsikálnak a pásztorok,
Istent dicséri száz torok.
Lucfenyő-gallyon egy madár,
Gáspár, Menyhért és Boldizsár.

Karácsony-éj

Jézus lesz velem, boldog az életem,
porcelán tányéron pár piros alma.
És a séta örökre itt lesz velem,
kék ég, akárha az Úr temploma.

Sok emlék szívemben újra feldereng,
sárga virágom lelkem kápolnája.
Zöld tekintetemben szívem elmereng,
porcelán tányéron pár piros alma.

Semmi nem maradt a nyaralásból,
pedig művészi alkotás a várból.
Piros kaspóban apró tulipánfa.

Eljött idén is végre karácsony-éj.
S ezért kérlek tőlem már sohase félj,
porcelán tányéron pár piros alma.